

آشنایی با سالروز بمباران شیمیایی سردشت

دفاع < دفاع مقدس - هفت روز از اولین ماه تابستان 1366 می‌گذرد. لحظاتی قبل از آن‌که عقربه‌های ساعت 4/30 دقیقه بعد از ظهر را نشان دهد، نقطه‌های سیاهی در آسمان سردشت ظاهر می‌شود.

هواپیماها غرش می‌کنند و سپس 4 بمب در شهر و 3 بمب دیگر در روستاهای اطراف فرود می‌آید. این یکی از فجیع‌ترین و وحشتناک‌ترین تهاجم شیمیایی بود که سبب کشته و مجروح شدن عده زیادی از هموطنان شد.

پس از این حادثه ایران سردشت را نخستین شهر قربانی جنگ‌افزارهای شیمیایی در جهان نامید. اما سردشت نخستین مورد استفاده از بمب‌های شیمیایی توسط عراق در طول جنگ تحمیلی نبود، همان‌طور که آخرین آنها هم نبود.

هزاران نفر بلافاصله بعد از حملات وحشیانه شیمیایی عراق جان سپردند. کسانی هم نجات پیدا کردند و ماندند تا با پوست‌ها و چشم‌های سوخته و تاول زده، خاطره سوختن هموعانشان را به نسل‌ها منتقل کنند، آنانی که ماندند هنوز از دردهای طولانی و وخیم در عذابند.

استفاده از سلاح‌های شیمیایی در طول جنگ تحمیلی توسط عراق بیش از یکصد هزار مجروح و شهید در بین نظامیان و مردم بی‌دفاع کشورمان به‌جای گذاشته است. گازهای ارگانوفسفره (عوامل اعصاب، تاول‌زا و گاز خردل) در طول جنگ مکرراً توسط نیروهای رژیم بعثی مورد استفاده قرار گرفت. پس از جنگ جهانی اول این نخستین باری بود که از سلاح‌های شیمیایی به صورت وسیع در جنگ استفاده می‌شود. این موضوع آشکارا مغایر با پروتکل 1925 ژنو بود.

پیش‌قراولان جنگ شیمیایی

آمریکایی‌ها اولین کسانی بودند که قبل از جنگ جهانی، سلاح‌های شیمیایی را علیه سرخپوستان به کار گرفتند. در جنگ جهانی اول در سال 1915 سلاح شیمیایی از سوی آلمان‌ها به کار گرفته شد و سپس دیگر کشورها استفاده از آن را در برنامه جنگی خود گنجاندند.

انگلیس پس از جنگ جهانی دوم، از ماده فیتوتوکسین علیه استقلال‌طلبان مالایا استفاده کرد. آمریکا در جنگ ویتنام، کامبوج و لائوس مواد شیمیایی و میکروبی را به کار برد. سال 1975 ویتنامی‌ها بمب‌های شیمیایی را در کامبوج علیه خمرهای سرخ به کار بردند.

سال 1979 ارتش شوروی سابق برای اشغال افغانستان از سلاح‌های شیمیایی بهره برد تا این‌که بالاخره از سال 1980 تا 1988 (60-1356) و در طول جنگ تحمیلی، رژیم صدام هر جا که در جنگ به بن‌بست خورد، از بمب‌های شیمیایی استفاده کرد.

شراکت، تنها برای تولید حشره‌کش!

عراق در سال 1980 با انتقال مقادیری از عوامل شیمیایی و مواد اولیه مربوط از ذخایر شوروی سابق و همچنین خرید تجهیزات ویژه از کشورهای اروپایی و ایالات متحده به تولید مستقل جنگ‌افزارهای شیمیایی، اقدام کرد.

در سال 1982 با کمپانی «درای رایخ» آلمان که تأمین‌کننده وسایل فنی شیمیایی است قراردادی منعقد کرد و جهت تولید عوامل اعصاب به خرید مواد شیمیایی از منابع غربی اقدام کرد.

در واقع کشورهای که امروز داعیه طرفداری از حقوق بشر و حمایت از نوع انسان در اقصی نقاط عالم را دارند از پیش‌قراولان فروش کارخانجات و مواد اولیه شیمیایی به عراق هستند.

رسوایی انگلستان و کشف محموله مواد شیمیایی در بندر نرماندی فرانسه یکی از دلایل محکم ایرانیان برای اثبات کمک‌های نامشروع غرب در خلال جنگ به دولت بعث عراق است.

ماجرای آنجا شروع می‌شود که یک کشتی عراقی در بندر نرماندی فرانسه توقیف می‌شود، پس از توقیف، 35000 تن دی‌متیل تسنوتات که از بندر لیورپول انگلیس به مقصد کویت برای تحویل به عراق توسط این کشتی حمل می‌شده، توقیف و ضبط شد.

پس از آن دولت انگلیس در ادعایی مضحک اعلام کرد که این مواد شیمیایی تنها برای تولید حشره‌کش! به عراق ارسال شده است. نمونه دیگر شراکت اروپا در جنایات شیمیایی عراق، نقش شرکت پتروشیمی فیلیپین در بلژیک است که در سال 1983 میلادی، 500 تن ماده اولیه گاز خردل را به عراق فروخت.

در همان دوره دادستانی در آلمان غربی سابق، دفاتر 12 شرکت این کشور را که متهم به فروش تسلیحات شیمیایی به عراق بودند بازرسی کرد که در جریان این بازرسی‌ها مدارک و شواهد فراوانی به دست آمد که این شواهد و مدارک در هزار پرونده مجزا ثبت شده اما کمتر پرونده‌ای از این میان به نتیجه مطلوب رسید.

فجایع وحشتناک رقم خورد

عراق بر استفاده از عوامل شیمیایی در جبهه‌های جنگ اکتفا نکرد و بارها در مناطق مسکونی، به‌ویژه در روستاها بمب‌های شیمیایی خود را فرود آورد. بر اساس گزارش‌های رسمی حملات شیمیایی عراق علیه ایران و برخی مناطق کردنشین عراق به بیش از سی بار می‌رسد که مهم‌ترین آنها عبارتند از:

- استفاده از گاز مستارد یا خردل در سردشت در هفتم تیر ماه سال 1366. این یکی از فجیع‌ترین و وحشیانه‌ترین حملات از نوع شیمیایی بود.
- بمباران شیمیایی بسیاری از روستاهای اطراف ایران در اسفند 1367
- شیمیایی ساکنان شهر شلمچه و روستاهای اطراف آن در اسفند 1367.

این وحشیانه‌ترین مورد استفاده از عوامل شیمیایی بود. بمباران شیمیایی شلمچه وسیع‌ترین مورد استفاده از جنگ‌افزارهای شیمیایی از زمان جنگ جهانی اول تاکنون به‌شمار می‌آید که حداقل 5 هزار نفر از مردم کرد و مسلمان این شهر کشته و 7 هزار تن زخمی شدند و بالاخره بمباران شیمیایی روستاهای اطراف شهرهای سرپل ذهاب، گیلانغرب و اشنویه در خرداد ماه 1367.

این چهار مورد مهم‌ترین موارد استفاده از عوامل شیمیایی در طول جنگ تحمیلی علیه غیرنظامیان توسط عراق بود. اما در واقع شروع استفاده از بمب‌های شیمیایی توسط عراق در جنگ تحمیلی در اوایل جنگ تحمیلی در منطقه شلمچه بود که از این بمب‌ها به‌طور محدود استفاده شد و برای دومین بار در منطقه میمک تکرار شد.

عراقی‌ها از آغاز سال 1361 به‌طور پراکنده و علنی از عوامل شیمیایی کشنده استفاده کردند. در سال 1362، عراق به کاربرد جنگ‌افزارهای شیمیایی در پیرانشهر و حوالی پنجوین مبادرت ورزید. ایران حادثه پنجوین را جنایت جنگی نامید و مجروحین جنگ شیمیایی به بیمارستان‌های تهران اعزام شدند.

از این پس عراق به‌طور مکرر در عملیات‌هایی چون والفجر 2، والفجر 4، خیبر، بدر و بعدها در والفجر 8 و کربلای 5 از شیمیایی استفاده کرد. 27 اسفند 1362 عراق برای اولین بار در تاریخ جنگ‌های دنیا از گاز اعصاب استفاده کرد.

در اواخر سال 1362 عراق به علت علنی شدن ابعاد گسترده کاربرد این جنگ‌افزارها در جنگ با ایران در مجامع بین‌المللی مجبور به توقف موقتی استفاده از آنها شد. اما استفاده از جنگ‌افزارهای شیمیایی در بعد وسیع توسط عراق از اوایل زمستان 1364 که رزمندگان ایران توانستند شهر فاو را تصرف نمایند، مجدداً آغاز شد. در اوایل سال 1366 عراق بار دیگر از جنگ‌افزارهای شیمیایی به‌طور انبوه در جبهه مرکزی سومار استفاده کرد.

پس از عملیات والفجر 8، نیروهای عراقی به طرز بی‌سابقه‌ای از مواد سمی شیمیایی استفاده کردند. حدود هفت هزار گلوله توپ و خمپاره حاوی مواد سمی علیه مواضع ایران شلیک شد.

در طول 20 روز هواپیماهای عراق بیش از هزار بمب شیمیایی در صحنه عملیات فرو ریختند و متجاوز از 30 تهاجم شیمیایی علیه هدف‌های غیرنظامی در ایران انجام شد و این به معنای رقم خوردن فجایعی در سردشت و حلبچه بود که با فجایعی همچون بمباران اتمی شهرهای هیروشیما و ناگازاکی ژاپن به دست آمریکا قابل مقایسه است.